

Síla skupinových rozhovorů

Metodologi II | Gábina Šimková

Focus group

širší téma -> úzké zaměření

Testování novinek

Identifikace problémů

Studium komplexních témat

Analýza motivací studentů – asociace a emoce

Grouping, clustering (sada značek, seřazení do skupin)

Senzorický test (který vzorek se vám nejvíc líbí a proč)

Shelf test (simulace nákupního prostředí – víno pro sebe

X víno jako dárek)

Co je charakteristické...

- Uvolnění racionalizačních schémat a psychických zábran
- Diskutující snáz odhalují své postoje a způsoby jednání, myšlení a pocity v běžném životě
- Odhalení obsahů veřejného mínění a kolektivních postojů

Přirozená X Umělá skupina

(snaha o podpoření dynamiky skupiny)

Homogenní X Heterogenní skupina

(očekáváme, že se ozřejmí více aspektů daného problému)

Focus group

- data jsou sbírána v moderované diskuzi, která se točí okolo daného ohniska
- skupina 5 - 12 lidí
- U účastníků se předpokládá znalost daného tématu (odzkoušeli jistý výrobek, shlédli konkrétní film nebo pravidelně navštěvují danou knihovnu)
- interakce s dalšími lidmi vede ke generování nových myšlenek a tvořivosti v řešení problémů
- umožňuje pozorovat v omezeném časovém úseku velké množství interakcí

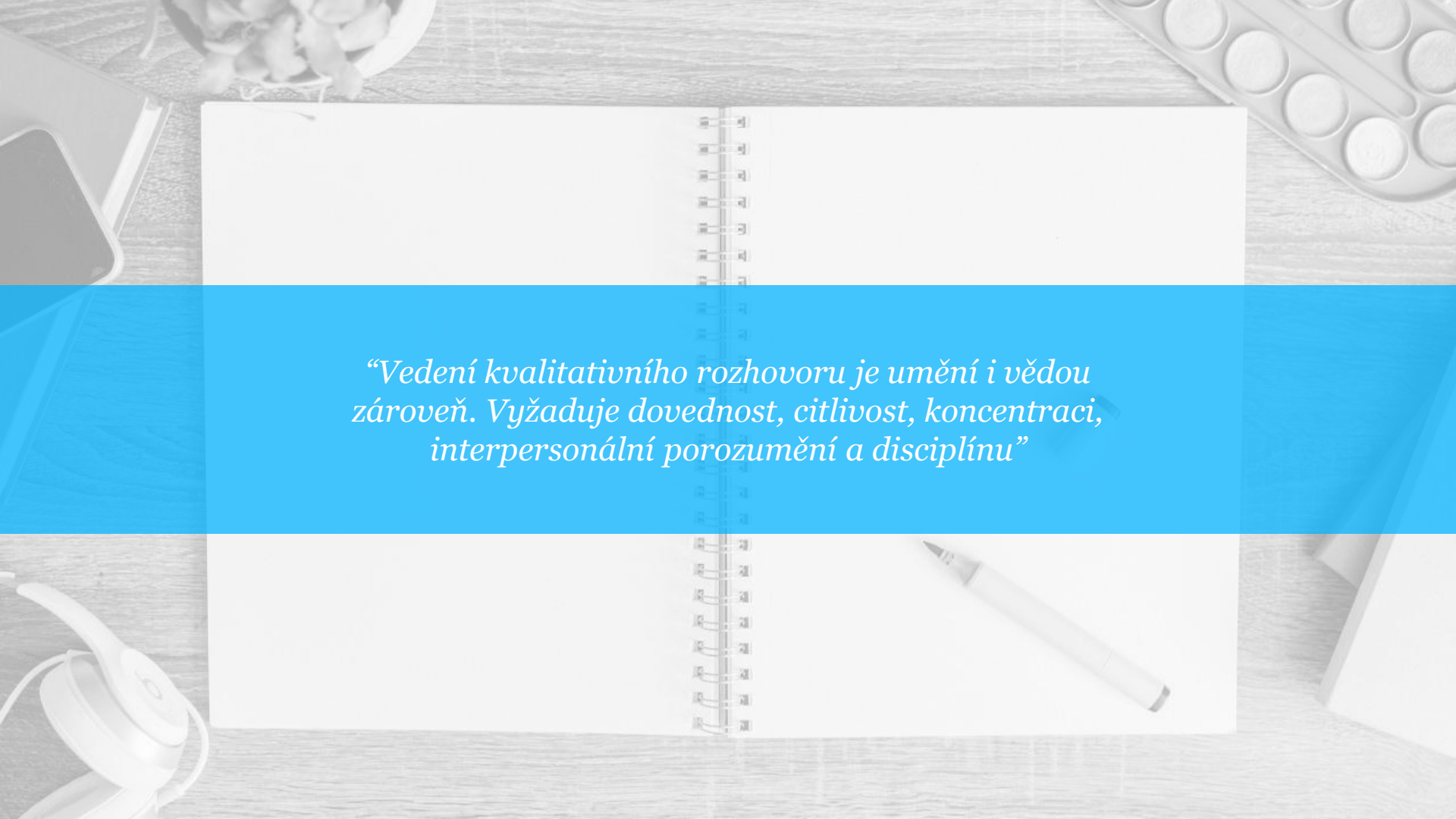
Příprava

- **Prostory:** dostatečně velký kruh; místo, kam se umístí zařízení pro audio a videozáznam, tak aby zachycovaly všechny účastníky; zabezpečení základního pohodlí a klidu na práci
- **Řízení:** míra strukturovanosti - nestrukturované skupiny (žádná závazná struktura, vytvoření podmínek pro přirozenou a nijak neřízenou interakci mezi účastníky), polostrukturované, strukturované
- **Účastníci** se obvykle navzájem neznají, motivace k účasti odměnou

Fáze diskuze

1. Vysvětlení postupu (zdůraznění aktivní účasti, načrtnutí tematických rysů diskuze)
  - Hovoří vždy pouze jedna osoba
  - Neměly by probíhat vedlejší rozhovory se sousedy
  - Všichni se budou účastnit
  - Nikdo nebude dominantní
2. Představení členů (hra)
3. Samotná diskuze (moderátor udržuje konverzaci živou, dokud přináší relevantní informace, nebo dokud nedojde k vyčerpání časového limitu)
4. Metadiskuze (formulace postojů a pocitů při diskuzi)

Možná přítomnost „tichého pozorovatele“

A top-down view of a desk with a spiral notebook, a pen, a watercolor palette, and a pair of headphones. The notebook is open and has a blue horizontal band across the middle. The text is centered on this band.

“Vedení kvalitativního rozhovoru je umění i vědou zároveň. Vyžaduje dovednost, citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a disciplínu”

Hlubkový rozhovor?

- od obecného zkoumání zkušenosti jedince k mikrostruktuře zkušenosti
- specifický způsob dotazování
- „Respondent je ten, který v „potemnělém domě své mysli svítí do různých koutů baterkou“ a odkrývá své znalosti o zkoumaném tématu.“

- Clean language (Nehyba, Svojanovský, 2016):

- 1) doslovné, přesné verbální a neverbální projevy respondenta
- 2) otázky jsou konstruovány tak, aby co nejvíce eliminovaly „obsahové předpoklady“ tazatele.
- 3) Rozvíjení těch výpovědí, které jsou relevantní vzhledem k zkoumanému fenoménu ve vědomí.

Výběr moderátora

1. Profesionál z výzkumné agentury
2. Moderujeme sami, odborník při vyhodnocení
3. Vše ve vlastní režii

Úvodní schůzka a studium podkladů

- Specifikace výzkumné potřeby
- Rozdělení rolí
- Stanovení časové harmonogramu
- Studium podkladů

√ Analýza evaluace (pretest, posttest, evaluační dotazník kurzu, statistika studentů z IS MU)

√ Studium obsahu kurzu

√ Studium souvisejících materiálů (webové stránky, FB atp.)

Realizace

Původní plán: 3 X 10 (+ 2 náhradníci) á 250,-

1. FCG: 6 účastníků

2. FCG: 7 účastníků

3. FCG: 8 účastníků

→ Tři záznamová zařízení (2 kamery + diktafon)

→ Příjemné prostředí (občerstvení, vhodná místnost)

→ Cedulky se jmény

→ Aktivizace, doptávání, střídání schématu diskuze

→ Předání odměny po skončení

→ Příklad scénáře KPI:

<https://docs.google.com/document/d/1TIVaFKkdtWH6Ng80qV2LJUulHEWegTtYe7HGuj04XfQ/edit?usp=sharing>

Gantt

active to: all

Jul 2013

Aug 2013

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Gantt

Uvodní schůzka

Studium podkladů

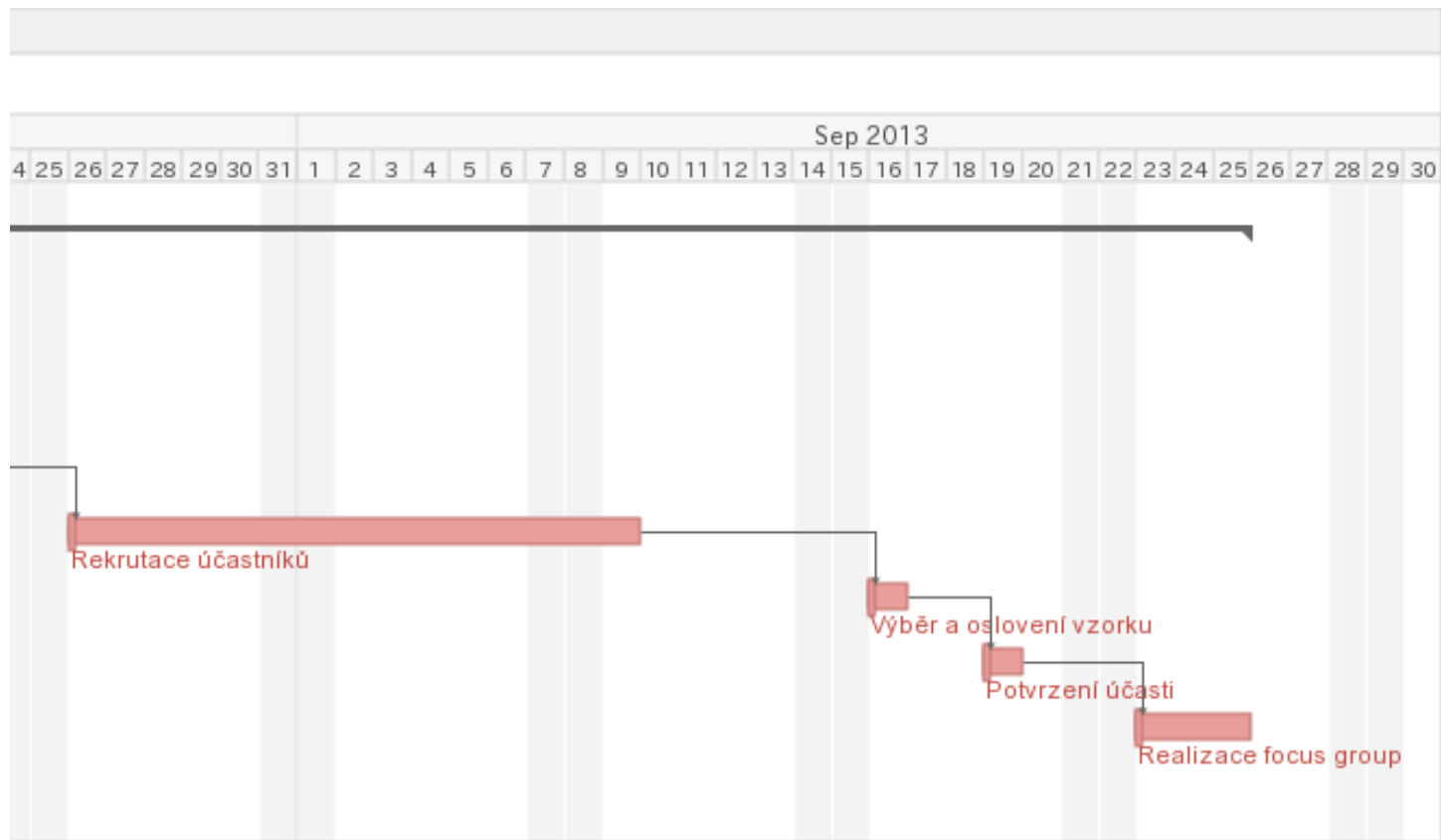
Návrh scénáře

Tvorba rekruačního dot

Finalizace scénáře

Scénář

6 Komu

4 fáze rozhovoru hodnotícího přínos vzdělávací aktivity

Náhled
Reflektivní hodnocení přínosu
Naplnění očekávání
Uzavření diskuze

Komplexní hodnocení

Detailní a hloubkové otázky na všechny aspekty aktivity

Reflexe průběhu

První informace

Otázky uvozující téma
Snazší pro účastníky

Uvedení

Představení tématu
Vysvětlení postupu
Nastavení pravidel
Představení členů

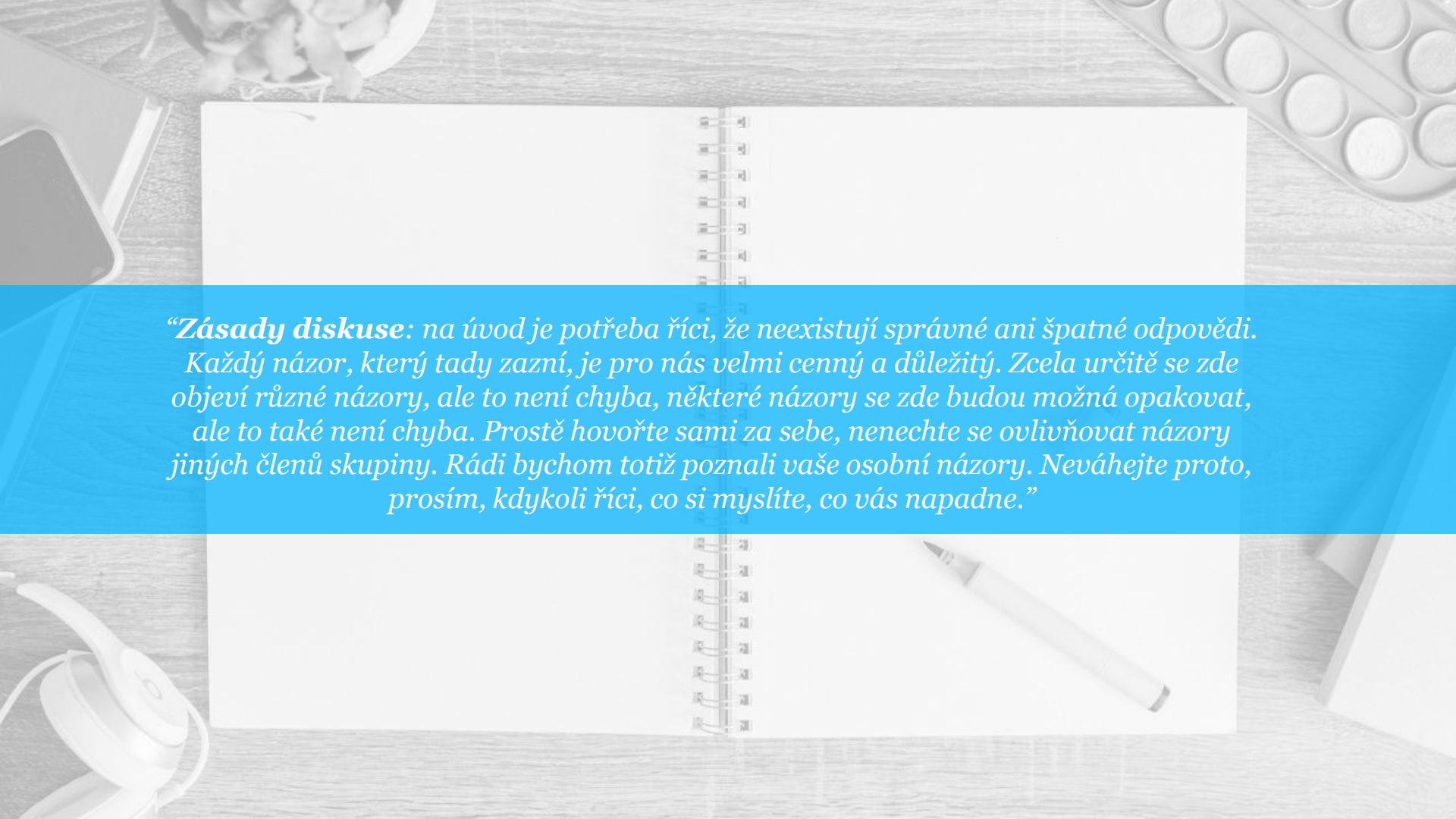
Objasnění účelu diskuse: sešli jsme se tady, abychom strávili max. 2 hodiny povídáním si o předmětu, který jste všichni z vás loni absolvovali – jedná se o předmět Kurz práce s informacemi. Cílem je poznat vaše názory na tento kurz, zjistit, jak se vám s tímto typem kurzu pracovalo, odhalit jeho silné či slabé stránky...

Vysvětlit přítomnost kamery: videozáznam slouží pouze pro přesné zachycení diskuse, která zde proběhne. Videozáznam bude přepsán a poté zničen, nebude tedy poskytnut nikomu mimo danou diskusi.

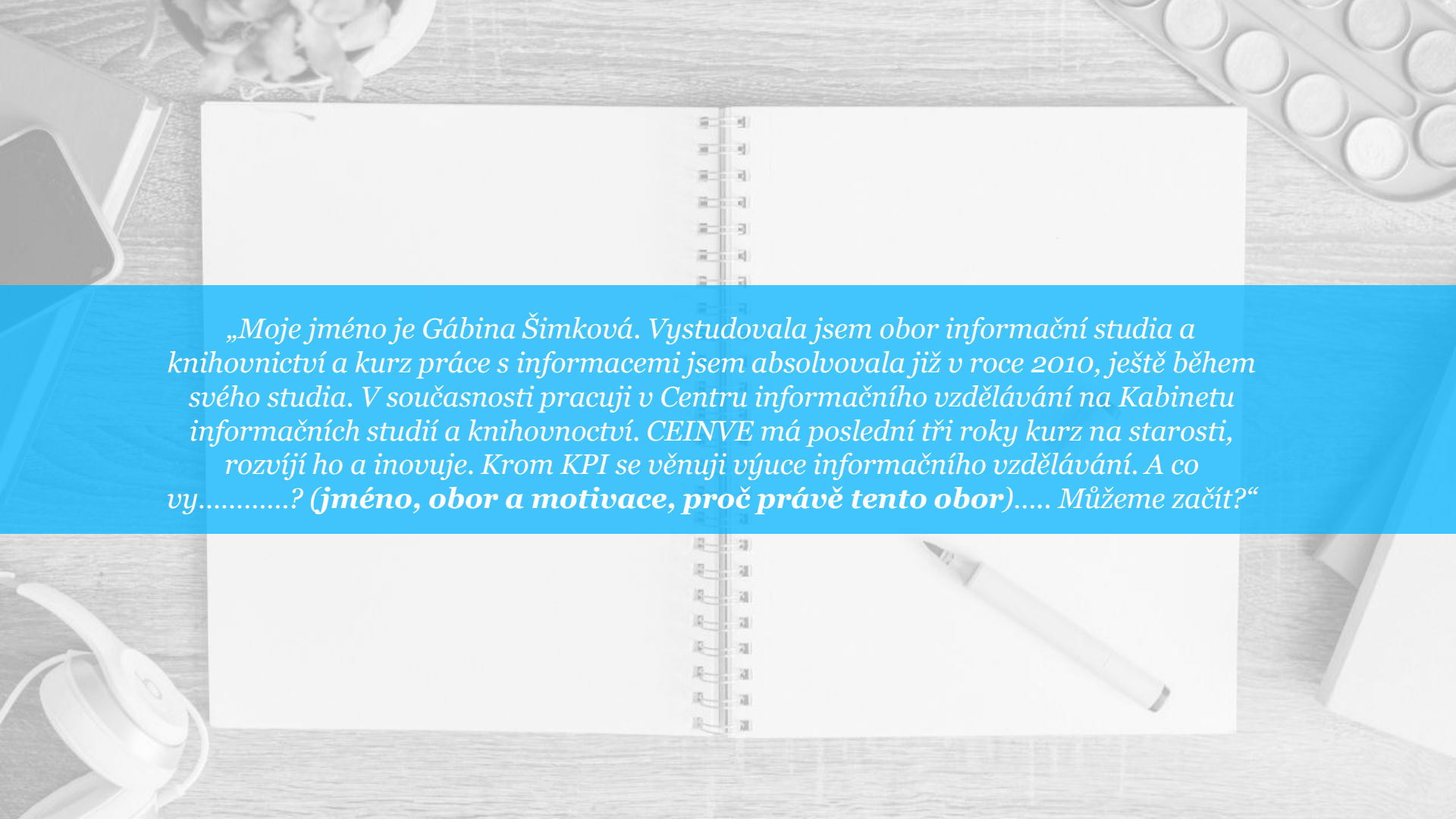
Stanovit čas na diskusi: max. 120 minut.

Než si začneme povídat o samotném kurzu, mohli bychom se představit...

A top-down view of a desk with a spiral notebook, a pen, a water bottle, and a paint palette. The notebook is open and blank, with a silver spiral binding in the center. A white pen lies on the right page. A white water bottle is on the left, and a grey paint palette is on the right. The desk surface is light-colored wood grain. A blue semi-transparent banner is overlaid on the notebook pages.

*“**Zásady diskuse:** na úvod je potřeba říci, že neexistují správné ani špatné odpovědi. Každý názor, který tady zazní, je pro nás velmi cenný a důležitý. Zcela určitě se zde objeví různé názory, ale to není chyba, některé názory se zde budou možná opakovat, ale to také není chyba. Prostě hovořte sami za sebe, nenechte se ovlivňovat názory jiných členů skupiny. Rádi bychom totiž poznali vaše osobní názory. Neváhejte proto, prosím, kdykoli říci, co si myslíte, co vás napadne.”*

A top-down view of a desk with a spiral notebook, a pen, a watercolor palette, and a pair of headphones. The notebook is open and has a blue horizontal band across the middle containing text. The pen is white and lies on the right page. The watercolor palette is in the top right corner, and the headphones are in the bottom left corner.

„Moje jméno je Gábina Šimková. Vystudovala jsem obor informační studia a knihovnictví a kurz práce s informacemi jsem absolvovala již v roce 2010, ještě během svého studia. V současnosti pracuji v Centru informačního vzdělávání na Kabinetu informačních studií a knihovnictví. CEINVE má poslední tři roky kurz na starosti, rozvíjí ho a inovuje. Krom KPI se věnuji výuce informačního vzdělávání. A co vy.....? (jméno, obor a motivace, proč právě tento obor)..... Můžeme začít?“

WARM-UP

Kde jste se dozvěděli o existenci kurzu KPI?

Spontánně a pak se doptávat - IS, spolužáci a přátelé, vyučující...

Zkuste si prosím ještě vzpomenout, jaký byl váš **postoj k tomuto kurzu na základě prvních dostupných informací** – co vás na kurzu primárně zaujalo, proč jste vlastně vůbec o absolvování kurzu uvažovali?

Co bylo **hlavní motivací** pro zapsání si tohoto kurzu? Zkuste opravdu vyselektovat pouze jeden důvod.

Co dalšího pak sehrálo roli? Jaké byly **další motivační faktory**.

První informace o kurzu

Kde (a jakým způsobem) jste pak získali podrobnější informace o tomto kurzu?

Byly tyto informace **dostatečné?**

Chyběly vám nějaké informace? Jaké?

Povedlo se vám tyto **chybějící informace získat?** Pokud ano, jak?

Proběhly registrace a zápis do kurzu bezproblémově?

Jaký jste měli z kurzu dojem po obdržení podkladů – interaktivní osnovy?

Změnily tyto informace (například interaktivní osnova) vaše prvotní očekávání?

Reflexe průběhu kurzu

Jak hodnotíte připravenost přednášek - modulů? Obsahovaly všechny potřebné informace, nebo naopak, museli jste některé informace ještě dohledávat, doptávat se?

Jak jste vnímali grafické zpracování podkladů? Bylo pro vás vyhovující?

A vzpomenete si na průvodce kurzem?

Byly pro vás informace, které jste v průběhu kurzu získávali, prakticky využitelné?

Jak? Zkuste si vzpomenout na nějaký **konkrétní příklad**.

(komunikace, šíře tematického záběru, příprava na kurz, forma)

Komplexní hodnocení kurzu

**V čem byl celkově tento kurz pro vás osobně užitečný? Co vám přinesl?
Vracíte se k materiálům z tohoto kurzu?**

Víte o existenci nějakého podobného kurzu?

**Využili jste v praxi informace získané v průběhu kurzu? V čem konkrétně vám byl kurz prospěšný? Kde všude nabyté informace využíváte?
Máte možnost nabyté informace vůbec uplatnit v praxi?
Pracujete nyní s informacemi nějakým jiným způsobem? Zkuste prosím
zhodnotit, jaký posun u vás nastal?
Pokud jste nic ze získaných dovedností v praxi nepoužili, zkuste mi prosím říct,
proč?**

Doporučili byste vašim spolužákům a přátelům tento kurz absolvovat?

Měli byste vy osobně zájem absolvovat podobný kurz někdy v budoucnu?

Projektivně: Zkusme teď společně vytvořit obraz studenta, který absolvoval (Neabsolvoval) Kurz práce s informacemi:

Jak se chová na internetu? (zda dodržuje informační etiku, jakou zanechává digitální stopu...)

Kde hledá studijní texty? (knihovna vs. elektronické informační zdroje)

Jak využívá internet jako informační zdroj (jak vyhledává, které nástroje používá?)

(...)

*Povinné pole

Jste: *

- Žena
 Muž

Kolik je Vám let? *

Jakou fakultu studujete? *

- Filozofická fakulta
 Fakulta sociálních studií
 Ekonomicko-správní fakulta
 Přírodovědecká fakulta
 Lékařská fakulta
 Fakulta sportovních studií
 Pedagogická fakulta
 Fakulta informatiky
 Právnická fakulta

Jaký je Váš studijní obor? *

Ročník studia v akademickém roce 2013/2014: *

Jaké jsou Vaše pracovní zkušenosti v době od ukončení kurzu či v současnosti: *

- Jsem zaměstnaný/zaměstnaná na plný či částečný úvazek
 Podnikám či pracuji na ŽL či dohodu o provedení práce
 Pracuji pouze občas, nárázově – brigády atd.
 Jsem na stáži či praxi
 Věnuji se pouze studiu, nepracuji
 Jiné:

- 1801 respondentů – účastníci KPI podzim 2014
- 163 zájemců o účast (z toho 125 do 24 hodin od odeslání dotazníku)

Využil/a jste již nějakým způsobem získané poznatky z kurzu v praxi? *

- Ne
 Ano

Pokud jste získané poznatky využil/a, kde to bylo a jakým způsobem? (škola, praxe, brigáda, zaměstnání...)

Zanechte nám zde Vaše kontaktní údaje, abychom se Vám mohli ozvat (e-mail, telefon, jméno a příjmení) *

		studenti FF a FSS - pracují / dlouhodobé brigády	studenti FF a FSS - sporadické brigády / stáže / nepracují	jiné fakulty - alespoň sporadické brigády či stáže
		počet	počet	počet
Jste:	Muž	5	14	15
	Žena	17	46	44
Jaké jsou Vaše pracovní zkušenosti v době od ukončení kurzu či v současnosti:		0	2	6
Jsem na stáži či praxi				
Jsem zaměstnaný/zaměstnaná na plný či částečný úvazek		7	0	14
Podnikám či pracuji na ŽL či dohodu o provedení práce		15	0	9
Pracuji pouze občas, nárázově – brigády atd.		0	44	30
Věnuji se pouze studiu, nepracuji		0	14	0
Jakou fakultu studujete?		0	0	17
	Ekonomicko-správní fakulta			
	Fakulta informatiky	0	0	6
	Fakulta sociálních studií	2	2	0
	Fakulta sportovních studií	0	0	1
	Filozofická fakulta	20	58	0
	Lékařská fakulta	0	0	1
	Pedagogická fakulta	0	0	21
	Právnická fakulta	0	0	7
	Přírodovědecká fakulta	0	0	6
Využil/a jste již nějakým způsobem získané poznatky z kurzu v praxi?		22	55	54
	Ano			
	Ne	0	5	5